

**PREDMETNI IZPITNI KATALOG
ZA DRUGI PREDMET POKLICNE MATURE**

ZDRAVSTVENA NEGA

za naziv srednje strokovne izobrazbe

SREDNJA MEDICINSKA SESTRA/SREDNJI ZDRAVSTVENIK

Predmetni izpitni katalog je določil Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje na 149. seji 17.4.2015 in se uporablja od spomladanskega izpitnega roka poklicne mature 2017, dokler ni določen novi.

Po Predmetnem izpitnem katalogu opravljajo poklicno maturo kandidati, ki so izpolnili obveznosti za pristop k opravljanju poklicne mature po naslednjih izobraževalnih programih:

Program in vrsta programa	Sprejem programa
Zdravstvena nega, SSI	Ur. l. RS, št. 53/2008
Zdravstvena nega, PTI	Ur. l. RS, št. 53/2008

VSEBINA

- 1 UVOD**
- 2 IZPITNI CILJI**
- 3 ZGRADBA IN VREDNOTENJE IZPITA**
 - 3.1 Zgradba izpita**
 - 3.1.1 Pisni izpit**
 - 3.1.2 Ustni izpit**
 - 3.2 Oblike in načini ocenjevanja**
- 4 ZNANJA IN KOMPETENCE, KI SE PREVERJAJO NA POSAMEZNI RAVNI ZAHTEVNOSTI**
- 5 TIPI NALOG, PRIMERI IZPITNIH VPRAŠANJ IN PRIMERI OCENJEVANJA**
 - 5.1 Pisni izpit**
 - 5.1.1 Prva izpitna pola**
 - 5.1.2 Druga izpitna pola**
 - 5.2 Ustni izpit**
- 6 PRILAGODITVE ZA KANDIDATE S POSEBNIMI POTREBAMI**

1 UVOD

Predmetni izpitni katalog Zdravstvena nega je podlaga za izpit iz drugega predmeta poklicne mature. Namenjen je kandidatom, ki so poklicne kompetence usvojili pri obveznih strokovnih modulih v izobraževalnem programu Zdravstvena nega srednjega strokovnega izobraževanja (SSI) ali poklicno tehniškega izobraževanja (PTI).

Predmetni izpitni katalog vsebuje izpitne cilje ter znanja in kompetence, ki jih kandidati dokazujejo na izpitu. Prikazani so tipični primeri vprašanj oziroma nalog, ki so sestavni del izpita.

2 IZPITNI CILJI

Kandidat:

- uporablja strokovno terminologijo s področja zdravstvene nege,
- oceni stopnjo samooskrbe pacienta pri posameznih življenjskih aktivnostih,
- obvlada intervencije zdravstvene nege pacienta pri posameznih življenjskih aktivnostih v vseh življenjskih obdobjih in v različnih stanjih zdravja ter bolezni,
- obvlada diagnostično terapevtske pristope in posege v okviru pristojnosti srednje medicinske sestre/srednjega zdravstvenika,
- obvlada ukrepe za varovanje zdravja pacienta,
- obvlada ukrepe za varovanje okolja,
- obvlada ukrepe za varnost in zdravje pri delu,
- upošteva etična načela in zavezujoče dokumente pri izvajanju zdravstvene nege pacienta,
- analizira, ovrednoti in dokumentira izvedene intervencije zdravstvene nege pacienta.

3 ZGRADBA IN VREDNOTENJE IZPITA

3.1 Zgradba izpita

Izpit je sestavljen iz pisnega in ustnega dela.

3.1.1 Pisni izpit

Pisni izpit sestavljata dve izpitni poli. Prvo izpitno polo sestavljajo vprašanja oziroma naloge naslednjih tipov: izbirni tip, urejanje, dopolnjevanje, povezovanje in kratki odgovori. Drugo izpitno polo sestavljajo naloge strukturiranega tipa z ustrezno razčlenjenimi podvprašanji.

Shema zgradbe pisnega izpita

	Skupno število točk v izpitni poli (v točkah)	Čas reševanja (v minutah)	Dovoljeni pripomočki
1. izpitna pola	30	40	nalivno pero ali kemični svinčnik
2. izpitna pola	30	60	nalivno pero ali kemični svinčnik
SKUPAJ	60	100	

3.1.2 Ustni izpit

Kandidat ustno odgovarja na tri vprašanja z izpitnega listka. Na vsakem izpitnem listku sta dve vprašanji za 13 točk in eno vprašanje za 14 točk.

3.2 Oblike in načini ocenjevanja

Pri pisnem izpitu, ki traja 100 minut, kandidat lahko doseže maksimalno 60 točk, pri ustnem izpitu pa maksimalno 40 točk.

4 ZNANJA IN KOMPETENCE, KI SE PREVERJAJO NA POSAMEZNI RAVNI ZAHTEVNOSTI
--

Na izpitu iz zdravstvene nege se preverjajo znanja in kompetence, ki so jih kandidati pridobili pri obveznih strokovnih modulih programa:

Zdravstvena nega (SSI)	Zdravstvena nega (PTI):
• Zdravstvena nega • Zdravstvena nega otroka in mladostnika	• Zdravstvena nega pacienta • Zdravstvena nega otroka in mladostnika

Poklicne kompetence	Znanja, spretnosti, veščine
Zdravstvena nega pacienta pri življenjskih aktivnostih dihanje in krvni obtok ter vzdrževanje normalne telesne temperature	Obvlada normalne vrednosti pri merjenju in opazovanju dihanja, pulza, krvnega tlaka, telesne temperature ter njihova odstopanja. Obvlada opazovanje zavesti, normalno stanje,

	kvalitativne in kvantitativne motnje zavesti. Razloži ustrezno ukrepanje ob odstopanjih od normalnih vrednosti pri dihanju, pulzu, krvnemu tlaku, telesni temperaturi in motnji zavesti. Zna oceniti stopnjo samooskrbe pacienta in obvlada intervencije zdravstvene nege pri življenjskih aktivnostih dihanje in krvni obtok ter vzdrževanje normalne telesne temperature glede na zdravstveno stanje pacienta.
Zdravstvena nega pacienta pri življenjski aktivnosti prehranjevanje in pitje	Utemelji pomen prehrane zdravega in bolnega človeka. Pozna smernice zdravega prehranjevanja. Pozna različne načine hranjenja (per os, enteralno, parenteralno hranjenje), težave, zaplete in motnje hranjenja. Razloži ustrezno ukrepanje ob pojavu težav, zapletov in motenj hranjenja pri življenjski aktivnosti prehranjevanje in pitje. Obvlada merjenje bilance tekočin. Zna oceniti stopnjo samooskrbe pacienta in obvlada intervencije zdravstvene nege pri življenjski aktivnosti prehranjevanje in pitje glede na zdravstveno stanje pacienta.
Zdravstvena nega pacienta pri življenjski aktivnosti izločanje in odvajanje	Obvlada opazovanje in pozna normalne vrednosti pri izločanju urina, iztrebljanju blata in odstopanja. Razloži ustrezno ukrepanje ob pojavu težav, zapletov in motenj pri izločanju urina, iztrebljanju blata, bruhanju, prekomernem znojenju. Loči črevesne in urinske izločalne stome, zaplete, pripomočke in pozna oskrbo izločalnih stom. Pozna aplikacijo klizme in zdravstveno nego pacienta s stalnim urinskim katetrom. Zna oceniti stopnjo samooskrbe pacienta in obvlada intervencije zdravstvene nege pri življenjski aktivnosti izločanje in odvajanje glede na zdravstveno stanje pacienta.
Zdravstvena nega pacienta pri življenjski aktivnosti gibanje in ustrezna lega	Utemelji pomen gibanja za zdravje pacienta. Obvlada zaplete zaradi dolgotrajne negibljivosti (razjeda zaradi pritiska, kontrakture, venska tromboza, zastoja pljučnica), dejavnike tveganja in ukrepe za njihovo preprečevanje. Loči in obvlada uporabo različnih pripomočkov za varno gibanje pacienta. Razloži načela ergonomije za varno dvigovanje in premikanje pacienta.

	Obvlada ustrezne položaje pacienta glede na njegovo zdravstveno stanje. Zna oceniti stopnjo samooskrbe pacienta in obvlada intervencije zdravstvene nege pri življenjski aktivnosti gibanje in ustrezna lega glede na zdravstveno stanje pacienta.
Zdravstvena nega pacienta pri življenjski aktivnosti spanje in počitek	Pozna pomen spanja ter motnje spanja in počitka. Obvlada ukrepe za preprečevanje nespečnosti. Obvlada načela urejanja bolniške postelje. Zna oceniti stopnjo samooskrbe pacienta in obvlada intervencije zdravstvene nege pri življenjski aktivnosti spanje in počitek glede na zdravstveno stanje pacienta.
Zdravstvena nega pacienta pri življenjskih aktivnostih osebna higiena in urejenost ter oblačenje in slačenje	Obvlada pomen osebne higiene za pacienta. Obvlada opazovanje kože in vidnih sluznic, pozna spremembe na koži, vidnih sluznicah, lasišču in nohtih. Obvlada opazovanje ustne votline in zob, pozna spremembe in vzroke za nastanek sprememb. Obvlada ravnanje s čistim in umazanim perilom. Zna oceniti stopnjo samooskrbe pacienta in obvlada intervencije zdravstvene nege pri življenjskih aktivnostih osebna higiena in urejenost ter oblačenje in slačenje glede na zdravstveno stanje pacienta.
Zdravstvena nega pacienta pri življenjski aktivnosti izogibanje nevarnostim v okolju	Pozna nevarnosti, ki pretijo pacientu in obvlada ukrepe za zagotavljanje njegove varnosti. Zna oceniti stopnjo samooskrbe pacienta in obvlada intervencije zdravstvene nege pri življenjski aktivnosti izogibanje nevarnostim v okolju glede na zdravstveno stanje pacienta. Obvlada osebno urejenost na delovnem mestu, higieno rok in uporabo osebne varovalne opreme. Obvlada pojme in pomen čiščenja, dezinfekcije, sterilizacije in asepse. Obvlada pravilno ravnanje z odpadki v zdravstvu. Pozna biološka, kemijska, fizikalna, ergonomska tveganja v zdravstvu in varnostne ukrepe.
Zdravstvena nega pacienta pri življenjskih aktivnostih odnosi z ljudmi, izražanje čustev, občutkov in potreb ter duhovnih potreb	Pozna načela Kodeksa etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije. Obvlada verbalno in neverbalno komunikacijo in pravila komuniciranja v zdravstveni negi. Obvlada komunikacijo z gluhim, naglušnim, slepim in slabovidnim pacientom. Loči akutno in kronično bolečino, obvlada

	opazovanje bolečine in intervencije zdravstvene nege pri pacientu z bolečino. Zna oceniti stopnjo samooskrbe pacienta in obvlada intervencije zdravstvene nege pri življenjskih aktivnostih odnosi z ljudmi, izražanje čustev, občutkov in potreb ter izražanju duhovnih potreb.
Zdravstvena nega pacienta pri življenjski aktivnosti razvedrilo in rekreacija ter delo in ustvarjalna zaposlitev	Zna oceniti stopnjo samooskrbe pacienta in obvlada intervencije zdravstvene nege pri življenjskih aktivnostih razvedrilo in rekreacija ter delo in ustvarjalna zaposlitev.
Zdravstvena nega pacienta pri življenjski aktivnosti učenje in skrb za lastno zdravje	Zna oceniti stopnjo samooskrbe pacienta in obvlada intervencije zdravstvene nege pri življenjski aktivnosti učenje in skrb za lastno zdravje.
Diagnostično-terapevtski postopki v zdravstveni negi	Obvlada sprejem, odpust in premestitev pacienta. Loči laboratorijske preiskave in obvlada kapilarni odvzem krvi, odvzem urina, blata, sputuma in brisov. Loči različne vrste preiskav in pozna diagnostični in terapevtski namen pri funkcijskih, ultrazvočnih, endoskopskih, radioloških, radioizotopskih preiskavah in magnetni resonanci. Pozna zaplete pri endoskopskih in radioloških preiskavah s kontrastnimi sredstvi. Loči vrste punkcij ter pozna diagnostični in terapevtski namen punkcije, biopsije, zaplete ter zdravstveno nego pacienta po punkciji ali biopsiji. Pozna razvrstitev zdravil po ATC (anatomsko-terapevtsko-kemijski) klasifikaciji. Obvlada pravila in načine za varno aplikacijo zdravil. Pozna neželene učinke zdravil in ustrezno ukrepa. Pozna zaplete pri aplikaciji injekcije. Obvlada zdravstveno nego pacienta z infuzijo.
Prva pomoč in nujna medicinska pomoč	Obvlada zaporedje ukrepov v prvi pomoči in nujni medicinski pomoči ter triažo. Glede na vrsto poškodbe pravilno izbere ustrezen položaj, prenos in transport poškodovanca. Pozna vrste krvavitev in obvlada načine zaustavljanja. Loči vrste šoka, obvlada znake in pravilno ukrepanje. Obvlada oceno stanja zavesti, prepozna motnje zavesti in pravilno ukrepanje. Obvlada temeljne postopke oživljanja odraslega, otroka in dojenčka.

	Obvlada uporabo AED (polavtomatskega zunanjskega defibrilatorja). Loči akutne zastrupitve, pozna znake, nevarnosti in ukrepe prve pomoči. Razlikuje delno in popolno zaporo dihalne poti in obvlada pravilno ukrepanje. Razlikuje vrste ran, obvlada zaplete in pravilno oskrbo ran. Razlikuje vrste opeklin, pozna stopnje opekline in zaplete ter obvlada oskrbo opekline. Prepozna podhladitve, ozeblin in omrzline, zaplete in obvlada ukrepe v prvi pomoči. Razlikuje poškodbe z električnim tokom nizke in visoke napetosti, zaplete in prvo pomoč. Razlikuje poškodbe kosti in sklepov, glave, prsnega koša, trebuha, opiše znake, zaplete in ukrepe prve pomoči. Razlikuje nujna stanja: akutni koronarni sindrom (angina pectoris, miokardni infarkt, zastoj srca), možganska kap, epilepsija, hipoglikemija, hiperglikemija, omedlevica, psihogeni napad, sončarica, vročinska kap ter opiše vzroke, znake, zaplete in ukrepe prve pomoči.
Zdravstvena nega pacienta pri različnih obolenjih	Pozna vzroke, znake, primerno prehrano in intervencije zdravstvene nege pacienta po življenjskih aktivnostih pri obolenjih: - srca in ožilja (angina pectoris, miokardni infarkt, povišan krvni tlak), - dihal (pljučnica, bronhitis), - prebavil in jeter (gastritis, apendicitis, ileus, žolčni kamni), - sečil (cistitis), - krvi (anemija, levkemija), - endokrinih žlez (diabetes), - živčevja (možganska kap), - mišic, kosti in sklepov (revmatoidni artritis, pacient z mavcem).
Zdravstvena nega pacienta pri kirurškem zdravljenju	Loči vrste anestezije (splošno, lokalno, področno). Pozna pripravo pacienta na operativni poseg. Pozna možne zaplete in intervencije zdravstvene nege pacienta po kirurškem posegu. Loči akutne, kronične rane in pozna dejavnike, ki vplivajo na celjenje rane. Obvlada intervencije zdravstvene nege pacienta z rano. Loči vrste drenaž in intervencije zdravstvene nege pacienta z drenažo.

Zdravstvena nega pacienta z malignimi obolenji	Pozna sumljive znake za nastanek raka, onkogene dejavnike in preventivne ukrepe. Pozna neželene učinke pri zdravljenju s citostatiki in intervencije zdravstvene nege pacienta ob pojavu neželenih učinkov. Obvlada zdravstveno nego kože po obsevanju.
Zdravstvena nega pacienta z infekcijskimi obolenji	Pozna pogoje za nastanek nalezljive bolezni (Vogralikova veriga), potek okužbe in imunoprofilakso. Pozna najpogostejše bolnišnične okužbe, dejavnike tveganja in obvlada ukrepe za preprečevanje bolnišničnih okužb. Pozna vrste izolacij in obvlada intervencije zdravstvene nege pacienta v izolaciji. Pozna vzroke, znake, zaplete in obvlada intervencije zdravstvene nege pacienta po življenjskih aktivnostih pri: - okužbah dihal (influenca, angina), - izpuščajnih obolenjih (škrlatinka, norice), - okužbah preko krvi (hepatitis B, C, HIV), - okužbah živčevja (bakterijski, virusni meningitis, borelioza). Pozna znake, zaplete in obvlada intervencije zdravstvene nege pri črevesnih okužbah.
Zdravstvena nega pacienta z motnjo v duševnem zdravju	Pozna vzroke, znake in intervencije zdravstvene nege pri samomorilni ogroženosti, povečanem strahu, nasilnem vedenju. Pozna vzroke, znake in intervencije zdravstvene nege pacienta po temeljnih življenjskih aktivnostih pri demenci, deliriju, depresiji.
Zdravstvena nega starostnika	Pozna biološke (fizične), psihične in socialne spremembe staranja. Zna oceniti stopnjo samooskrbe in obvlada intervencije zdravstvene nege starostnika po življenjskih aktivnostih.
Zdravstvena nega umirajočega pacienta in oskrba umrlega	Pozna paliativno oskrbo in obvlada intervencije zdravstvene nege umirajočega pacienta po življenjskih aktivnostih. Pozna oskrbo umrlega pacienta.
Zdravstvena nega nosečnice in pacientke z ginekološkimi obolenji	Pozna zdrav način življenja nosečnice, spremljanje in preiskave v nosečnosti. Pozna težave in zaplete v nosečnosti (krvavitve v nosečnosti, EPH gestoze) ter ustrezno ukrepanje. Obvlada intervencije zdravstvene nege ženske po porodu in po carskem rezu ter pozna zaplete.

	Pozna vzroke in znake ginekoloških obolenj (glivična vnetja, endometrioza, rak dojk, rak materničnega vratu) ter intervencije zdravstvene nege. Pozna vrste kontracepcije. Pozna spontani in umetni splav (umetna prekinitev nosečnosti), vzroke ter zaplete.
Zdravstvena nega otroka v različnih starostnih obdobjih	Pozna preventivne dejavnosti za ohranitev zdravja otroka v različnih starostnih obdobjih. Pozna telesne in fiziološke značilnosti novorojenčka, nedonošenčka, dojenčka ter obvlada intervencije zdravstvene nege po temeljnih življenjskih aktivnostih. Pozna telesni, zaznavni in psihosocialni razvoj otroka v različnih starostnih obdobjih. Pozna primerno prehrano otroka v različnih starostnih obdobjih.
Zdravstvena nega bolnega otroka v različnih starostnih obdobjih	Pozna pravice otrok v bolnišnici in psihični hospitalizem. Obvlada komunikacijo s starši, bolnim otrokom in mladostnikom. Pozna vzroke, znake, primerno prehrano in intervencije zdravstvene nege otroka ter mladostnika po življenjskih aktivnostih pri obolenjih: - prebavil (driska, zaprtje, bruhanje, dehidracija, celiakija), - dihal (nahod, tonzilitis, bronhitis, astma, vnetje srednjega ušesa) - sečil (glomerulonefritis), - srca (prirojene srčne napake), - krvi (anemija, levkemija, hemofilija), - endokrinih žlez (sladkorna bolezen), - živčevja (vročinski krči, epilepsija). Pozna obravnavo otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Obvlada oskrbo gluhega, naglušnega, slepega ter slabovidnega otroka in mladostnika.

5 TIPI NALOG, PRIMERI IZPITNIH VPRAŠANJ IN PRIMERI OCENJEVANJA

5.1 Pisni izpit

5.1.1 Prva izpitna pola

Obkrožite črko pred pravilno rešitvijo.

Poškodovanec močno krvavi iz rane na levi podlahti. Kako boste ustavili krvavitev?

- A S prsti pritisnemo na arterio radialis in namestimo kompresijsko obvezo.
- B S prsti pritisnemo na arterio brachialis in namestimo kompresijsko obvezo.
- C S prsti pritisnemo na arterio carotis in namestimo kompresijsko obvezo.
- D S prsti pritisnemo na arterio femoralis in namestimo kompresijsko obvezo.

1 točka

Rešitev: B

Merilo: za pravilno rešitev 1 točka.

Smiselno povežite stolpca tako, da v levi stolpec napišete številko pripadajoče rešitve iz desnega stolpca.

- ___ 26 vdihov/ minuto
- ___ 16 vdihov/ minuto
- ___ 140 utripov/ min
- ___ 95/55 mm Hg

- 1 evpneja
- 2 tahikardija
- 3 tahipneja
- 4 hipotenzija

1 točka

Rešitev: 3, 1, 2, 4

Merilo: za pravilno zaporedje 1 točka.

Določite pravilni vrstni red.

S števkami od 1 do 5 razvrstite zaporedje ukrepov v primeru vboda z uporabljeno injekcijsko iglo. Ukrep, ki ga boste najprej izvedli, označite s številko 1.

- ___ Rano sterilno pokrijemo.
- ___ Incident prijavimo odgovorni osebi.
- ___ Mesto poškodbe iztisnemo, da kri teče.
- ___ Mesto poškodbe razkužimo z alkoholnim razkužilom za kožo.
- ___ Mesto poškodbe spiramo pod tekočo mlačno vodo.

1 točka

Rešitev: 4, 5, 1, 3, 2

Merilo: za pravilno zaporedje 1 točka.

Odgovorite na zastavljena vprašanja.

Na kateri bok boste obrnili pacienta pri aplikaciji čistilne klizme?

1 točka

Rešitev: Na levi bok.

Merilo: za pravilen odgovor 1 točka.

Pravilno rešitev označite z besedama DA ali NE.

Peresnika za injiciranje insulina nikoli ne shranjujemo skupaj z nameščeno injekcijsko iglo.	
Ob pojavu zapletov pri pacientu z infuzijo takoj odstranimo intravensko kanilo.	
Pri prevezi rane uporabimo kirurško masko.	
Odrasli osebi pri aplikaciji intramuskularne injekcije v musculus deltoideus lahko apliciramo 3 ml zdravilne učinkovine.	

1 točka

Rešitev:

Peresnika za injiciranje insulina nikoli ne shranjujemo skupaj z nameščeno injekcijsko iglo.	DA
Ob pojavu zapletov pri pacientu z infuzijo takoj odstranimo intravensko kanilo.	NE
Pri prevezi rane uporabimo kirurško masko.	DA
Odrasli osebi pri aplikaciji intramuskularne injekcije v musculus deltoideus lahko apliciramo 3 ml zdravilne učinkovine.	NE

Merilo: za vse štiri pravilne odgovore 1 točka.

Izračunajte pravilni odmerek zdravila.

V 1-ml ampuli so 4 mg zdravila. Predpisana količina zdravila je 2 mg. Koliko ml zdravila je potrebno pripraviti v injekcijsko brizgalko, da bo pacient prejel predpisano dozo?

1 točka

Rešitev: V injekcijsko brizgalko je potrebno pripraviti 0,5 ml predpisanega zdravila.

Merilo: za pravilen odgovor 1 točka.

5.1.2 Druga izpitna pola

1. naloga

Pacient ima močno bolečino v križu, zato mu je zdravnik predpisal protibolečinsko terapijo v obliki injekcije intramuskularno.

1.1. Naštejte pravila za varno aplikacijo zdravila.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____
- 6 _____

- 7 _____
- 8 _____
- 9 _____
- 10 _____
- 11 _____

2 točki

1.2. Naštejte pet primernih mest za aplikacijo intramuskularne injekcije pri odrasli osebi.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

2 točki

1.3. Naštejte tri možne zaplete pri aplikaciji intramuskularne injekcije.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____

1 točka

Rešitev 1. naloge:

1.1. Pravila, ki jih moramo upoštevati za varno aplikacijo zdravila, so:

- pravi pacient,
- pravo zdravilo,
- pravi odmerek (doza),
- pravi čas,
- pravi način,
- pravi fiziološki pogoji,
- pravilno informiranje,
- pristanek pacienta,
- opazovanje,
- vrednotenje,
- pravilno dokumentiranje.

Merilo: za enajst ali deset pravilnih rešitev 2 točki, za devet 1 točka.

1.2. Primerna mesta za aplikacijo intramuskularne injekcije so:

- področje nadlakti: v deltoidno mišico (musculus deltoideus),
- področje zadnjice: v veliko zadnjično mišico (musculus gluteus maximus) in v srednjo zadnjično mišico (musculus gluteus medius),
- področje stegna: v stransko stegensko mišico (musculus vastus lateralis) in v dolgo stegensko mišico (musculus rectus femoris),

Merilo: za pet pravilno naštetih in poimenovanih mišic v slovenščini ter latinščini 2 točki, za štiri 1 točka.

1.3. Možni zapleti pri aplikaciji intramuskularne injekcije so:

- okužba (tvorba abscesa),
- bolečina,

- hematoma na mestu aplikacije,
- alergijska reakcija,
- poškodba živca,
- brazgotinjenje,
- nekroza tkiva.

Merilo: za tri pravilne rešitve 1 točka.

2. naloga

V prometni nesreči je poškodovanec utrpel poškodbo, kot je prikazana na sliki.

2.1. Poimenujte poškodbo na sliki.

1 točka

2.2. Opišite ukrepe prve pomoči pri navedeni poškodbi.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

2 točki

Rešitev 2. naloge:

2.1. Poškodba na sliki: zaprti zlom stegenice.

Merilo: za pravilen odgovor 1 točka.

2.2. Ukrepi prve pomoči pri zaprtem zlomu stegenice:

- Poskrbimo za varnost in ocenimo stanje poškodovanca.
- Pokličemo nujno medicinsko pomoč na 112.
- Poškodovanca ne slačimo, ne sezuvamo, odvežemo in zrahljamo le vezalke.
- Poškodovani ud imobiliziramo (vakuumška vreča, zajemalna nosila).
- Poškodovanca opazujemo in smo ob njem do prihoda reševalcev.

- Poškodovanec naj ne je in ne pije (zaradi morebitnega poznejšega zdravniškega posega v splošni anesteziji).

- Poskrbimo za transport v bolnišnico.

Merilo: za pet pravih rešitev 2 točki, za štiri 1 točka.

3. naloga

Otrok je star 18 mesecev in mu je nenadoma narasla telesna temperatura na 39,2 °C. Pojavili so se vročinski krči.

3.1. Opišite šest znakov vročinskih krčev pri otroku.

1	_____
2	_____
3	_____
4	_____
5	_____
6	_____

2 točki

3.2. Opišite šest intervencij (ukrepov) zdravstvene nege pri otroku, ki ima vročinske krče.

1	_____
2	_____
3	_____
4	_____
5	_____
6	_____

2 točki

Rešitev 3. naloge:

3.1. Znaki vročinskih krčev pri otroku so tonično-klonični napadi.

- Tonična faza traja približno 30 sekund, znaki so:

- jok,
- otrok obrne oči,
- izguba zavesti,
- otrdelost telesa,
- inkontinenca,
- prenehanje dihanja.

- Sledi klonična faza, znaki so:

- ponavljajoči ritmični trzljaji udov in obraza,
- trzljaji so lahko le po eni strani telesa.

- Sledi kratkotrajna zmedenost.

Merilo: za šest pravih rešitev 2 točki, za pet 1 točka.

3.2. Intervencije (ukrepi) zdravstvene nege pri otroku, ki ima vročinske krče, so:

- Otroka namestimo v stabilni bočni položaj, da preprečimo zadušitev. Preverimo stanje otrokove ustne votline (prisotnost bombona, koščka hrane ipd.).
- Iz okolice odstranimo nevarne predmete, s katerimi bi se lahko poškodoval.
- Pokličemo zdravnika.

- Pravilno in pravočasno apliciramo zdravila za prekinitev vročinskih krčev (rektalna aplikacija diazepama (Stesolid®)).
- Otroka opazujemo in merimo vitalne funkcije.
- Izvajamo ukrepe za zniževanje telesne temperature po naročilu zdravnika.
- Ko vročinski krč mine, otroku omogočimo počitek.
- Otroka nikoli ne zapuščamo. Delujemo umirjeno in pomirjujoče.
- Dokumentiramo potek dogodka (čas pričetka, trajanje vročinskih krčev, posebnosti, ura aplikacije zdravila, ukrepe itd.).

Merilo: za šest pravilnih rešitev 2 točki, za pet ali štiri 1 točka.

5.2 Ustni izpit

Vprašanje	Podvprašanja	Točke
Opišite zdravstveno nego pacienta pri življenjski aktivnosti gibanje in ustrezna lega.	a) Opišite, kaj opazujemo pri pacientu, da ocenimo njegovo sposobnost gibanja. b) Opišite, kaj pomeni ohromelost in opišite vrste ohromelosti. c) Naštejte možne zaplete, ki lahko nastanejo zaradi negibljivosti.	13

Vprašanje	Podvprašanja	Točke
Razložite zdravstveno nego otroka s celiakijo.	a) Razložite, kaj je celiakija in naštejte žita, ki vsebujejo gluten. b) Naštejte znake celiakije pri otroku. c) Opišite dovoljena žita in živila v brezglutenski dieti ter razložite intervencije zdravstvene nege pri otroku s celiakijo.	13

Vprašanje	Podvprašanja	Točke
Razlikujte zvin, izpah in zlom, opišite znake in ukrepe prve pomoči.	a) Razlikujte zvin, izpah in zlom. b) Opišite znake pri zvinu, izpahu in zlomu. c) Opišite prvo pomoč pri zvinu in izpahu. d) Opišite prvo pomoč pri odprtem in zaprtem zlomu.	14

Odgovori na vprašanja iz izpitnega listka

Vprašanje	Podvprašanja	Točke
Opišite zdravstveno nego pacienta pri življenjski aktivnosti gibanje in ustrezna lega.	a) Opišite, kaj opazujemo pri pacientu, da ocenimo njegovo sposobnost gibanja. b) Opišite vrste ohromelosti. c) Naštejte možne zaplete, ki lahko nastanejo zaradi negibljivosti.	13

a) Za oceno sposobnosti gibanja pri pacientu opazujemo: (6 točk)

gibljivost pacienta, držo telesa, mišični tonus, usklajenost gibov (kordinacijo gibov), delovanje refleksov, motnje občutljivosti in prisotnost ohromitev.

- Gibljivost pacienta je lahko primerna, lahko pa je ovirana, prekomerna, oslABLJena ali neusklajena.
- Drža telesa je lahko pokončna ali spremenjena zaradi okvare hrbtenice.
- Mišični tonus pomeni stalno napetost mišic in pomaga ohranjati položaj in držo telesa. Mišični tonus popusti v stanju globokega spanja, nezvesti in narkoze. Ločimo hipotonijo in hipertonijo. Hipotonija je nenormalno zmanjšani mišični tonus skeletnih ali gladkih mišic. Hipertonija je nenormalno zvečan mišični tonus skeletnih ali gladkih mišic.
- Gibi rok in nog so lahko usklajeni ali neusklajeni.
- Delovanje refleksov je lahko zmanjšano ali so refleksi celo odsotni, lahko pa so prekomerni in podobni krčem.
- Motnje občutljivosti se kažejo kot prekomerna vzdraženost, zmanjšana vzdraženost, neprimeren občutek za gibanje, stabilen položaj ipd.
- Ohromelost pomeni delno (pareza) ali popolno (plegija) izgubo občutkov ali zmožnosti krčenja mišic v posameznih organih ali po vsem telesu.

Merilo:

- 6 točk – naštetih in opisanih vseh sedem dejavnikov, ki jih opazujemo pri pacientu za oceno sposobnosti gibanja;
- 5 točk – naštetih in opisanih šest dejavnikov, ki jih opazujemo pri pacientu za oceno sposobnosti gibanja;
- 4 točke – naštetih in opisanih pet dejavnikov, ki jih opazujemo pri pacientu za oceno sposobnosti gibanja;
- 3 točke – naštetih in opisanih štiri dejavniki, ki jih opazujemo pri pacientu za oceno sposobnosti gibanja;
- 2 točki – naštetih in opisanih trije dejavniki, ki jih opazujemo pri pacientu za oceno sposobnosti gibanja;
- 1 točka – naštetih in opisanih dva dejavnika, ki jih opazujemo pri pacientu za oceno sposobnosti gibanja.

b) Vrste ohromelosti so: (5 točk)

- monoplegija: popolna ohromelost ene okončine (roke ali noge),
- monopareza: delna ohromelost ene okončine,
- hemiplegija: popolna ohromelost ene strani oz. polovice dela telesa,
- hemipareza: delna ohromelost ene strani oz. polovice dela telesa,
- paraplegija: popolna ohromelost obeh nog,
- parapareza: delna ohromelost obeh nog,
- tetraplegija: popolna ohromelost vseh štirih udov,
- tetrapareza: delna ohromelost zgornjih in spodnjih udov.

Merilo:

- 5 točk – opisanih vseh osem vrst ohromelosti;
- 4 točke – opisanih sedem vrst ohromelosti;
- 3 točke – opisanih šest vrst ohromelosti;
- 2 točki – opisanih pet ali štiri vrste ohromelosti;
- 1 točka – opisane tri ali dve vrsti ohromelosti.

c) Najpogostejši zapleti zaradi negibljivosti in dolgotrajnega ležanja so: (2 točki)

- razjeda zaradi pritiska,
- otrdelost sklepov (kontrakture),
- venska tromboza in
- zastojna pljučnica.

Merilo: za vse naštetje zaplete zaradi negibljivosti 2 točki, za tri 1 točka.

Vprašanje	Podvprašanja	Točke
Razložite zdravstveno nego otroka s celiakijo.	a) Razložite, kaj je celiakija in naštejite žita, ki vsebujejo gluten. b) Naštejite znake celiakije pri otroku. c) Opišite dovoljena žita in živila v brezglutenski dieti ter razložite intervencije zdravstvene nege pri otroku s celiakijo.	13

a) Razložite, kaj je celiakija: (2 točki)

Celiakija je kronična bolezen tankega črevesja in je posledica preobčutljivosti na gluten oziroma na glutenu sorodne beljakovine, ki se nahajajo v nekaterih žitih. Gluten uničuje sluznico tankega črevesja, posledica je zmanjšana resorpcija hranilnih snovi in pomanjkljiva preskrba telesa s hranili.

Žita, ki vsebujejo gluten so: pšenica, ječmen, rž, oves, pira, kamut, tritikala.

Merilo: za smiselno, pravilno razlago, kaj je celiakija, 1 točka, za naštetih pet žit, ki vsebujejo gluten, 1 točka.

b) Znaki celiakije pri otroku so: (5 točk)

- dolgotrajna, ponavljajoča se driska,

- velike količine mastno svetlečega in smrdečega blata,
- napihnjen trebuh,
- splošna podhranjenost, hujšanje,
- odklanjanje hrane,
- bledica in utrujenost,
- dolge in suhe roke in noge (atrofija mišic),
- spremembe na koži (atopični dermatitis),
- psihične spremembe (nerazpoloženost, brezvoljnost, razdražljivost),
- slabokrvnost,
- nenapredovanje v rasti, nizka rast, zakasnela puberteta,
- okvare zobne sklenine,
- nevrološke motnje in drugo.

Merilo:

- 5 točk – 10 znakov celiakije pri otroku;
- 4 točke – 9 ali 8 znakov celiakije pri otroku;
- 3 točke – 7 ali 6 znakov celiakije pri otroku;
- 2 točki – 5 ali 4 znaki celiakije pri otroku;
- 1 točka – 3 ali 2 znaka celiakije pri otroku.

c) Intervencije zdravstvene nege pri otroku s celiakijo so: (6 točk)

- Otrok mora imeti uravnoteženo prehrano z upoštevanjem brezglutenske diete.
- Dovoljena žita so riž, koruza, ajda, soja, proso, amarant. Ostala dovoljena živila so krompir, stročnice, kostanj, mleko, meso, ribe, jajca, rastlinska olja, zelenjava, sadje, manioka.
- Na brezglutenskih prehrabnih izdelkih je oznaka s prečrtanim žitnim klasom, ki zagotavlja odsotnost glutena.
- Majhnega otroka hranimo počasi in potrpežljivo.
- Redno kontroliramo telesno maso.
- Opazujemo blato, dokumentiramo izločeno blato, posebnosti in spremembe.
- Otroku in njegovim staršem svetujemo vključitev v *Slovensko društvo za celiakijo*. Društvo nudi potrebne informacije o celiakiji in ustrezni prehrani, organizira izobraževanje, izlete, kuharske tečaje, športne igre ipd.
- Staršem in otroku je treba posebej poudariti, kako pomembna je brezglutenska dieta za zdravljenje celiakije. Dieto je potrebno izvajati doživiljenjsko. Staršem in otroku je potrebno pomagati pri prilagajanju na spremembo prehranjevalnih navad in spodbujati pozitivno razmišljanje o brezglutenski dieti.

Merilo:

- 6 točk – 6 opisanih intervencij ZN pri otroku s celiakijo in navedenih šest živil v prehrani otroka z brezglutensko dieto;
- 5 točk – 5 opisanih intervencij ZN pri otroku s celiakijo in navedenih pet živil v prehrani otroka z brezglutensko dieto;
- 4 točke – 4 opisane intervencije ZN pri otroku s celiakijo in navedena štiri živila v prehrani otroka z brezglutensko dieto;
- 3 točke – 3 opisane intervencije ZN pri otroku s celiakijo in navedena tri dovoljena živila v prehrani otroka z brezglutensko dieto;

- 2 točki – 2 opisani intervenciji ZN pri otroku s celiakijo in navedeni dve dovoljeni živili v prehrani otroka z brezglutensko dieto;
- 1 točka – 1 opisana intervencija ZN pri otroku s celiakijo in navedeni dve dovoljeni živili v prehrani otroka z brezglutensko dieto.

Vprašanje	Podvprašanja	Točke
Razlikujte zvin, izpah in zlom, opišite znake in ukrepe prve pomoči.	a) Razlikujte zvin, izpah in zlom. b) Opišite znake pri zvinu, izpahu in zlomu. c) Opišite prvo pomoč pri zvinu in izpahu. d) Opišite prvo pomoč pri odprtem in zaprtem zlomu.	14

a) Razlaga pojmov zvin, izpah, zlom: (3 točke)

Zvin ali distorsio je poškodba sklepa (najpogosteje gležnja), pri čemer se sklepni površini premakneta, sklepna glavica se premakne iz sklepne jamice, vendar se vrne nazaj v prvotno lego, zato ostane oblika sklepa nespremenjena. Pri tem se sklepne vezi in ovojnice čezmerno raztegnejo, lahko tudi natrgajo ali pretrgajo.

Izpah ali luxatio je poškodba sklepa, pri čemer se sklepni površini premakneta, sklepna glavica skoči iz sklepne jamice in tako tudi ostane, zato je oblika sklepa spremenjena. Med sklepne površine se lahko vrinejo obsklepne strukture. Pri tem se sklepne vezi in ovojnice čezmerno raztegnejo, natrgajo ali pretrgajo, lahko pride do ukleščenja živca ali žile.

Zlom kosti ali fractura je poškodba, pri kateri pride do preloma v strukturi kosti. Ločimo zaprti in odprti zlom. Zaprti zlom je v primeru, ko zlomljeni deli kosti ostanejo pod kožo, koža v predelu zloma ostane cela, poškodovane pa so lahko sosednje mišice, žile in živci. Odprti zlom je v primeru, ko v predelu zloma nastane rana, navzven štrli kostni fragment (del zlomljene kosti) in je celovitost kože prekinjena.

Merilo: za pravilno razložen zvin 1 točka, pravilno razložen izpah 1 točka, pravilno razložen zlom 1 točka.

b) Znaki zvina, izpaha, zloma: (3 točke)

Znaki zvina so: bolečina, oteklina, podplutba (hematom), boleče premikanje in slabša gibljivost sklepa.

Znaki izpaha so: bolečina, oteklina, podplutba (hematom), deformacija (nepravilna oblika sklepa), gibljivost sklepa ni mogoča.

Znaki zloma so: bolečina na mestu zloma in v neposredni bližini, ki je močnejša pri dotiku ali premiku poškodovanega uda, oteklina in podplutba (modrica), nepravilna oblika (deformacija) poškodovanega uda, omejena gibljivost, škrtanje kostnih odlomkov.

Merilo:

- za štiri naštete znake zvina 1 točka;
- za štiri naštete znake izpaha 1 točka;
- za pet naštetih znakov zloma 1 točka.

c) Prva pomoč pri zvinu in izpahu: (4 točke)

- poskrbimo za varnost in pregledamo poškodovanca,
- odstranimo nakit,
- izvajamo postopek R. I. C. E.:
 - R – rest (počitek): poškodovani sklep razbremenimo, ga ne obremenjujemo;
 - I – ice (led, hlajenje): poškodovano mesto hladimo z ledom preko tkanine, s hlajenjem pričnemo čim prej;
 - C – compression (kompresija, stisnjenje, povijanje): poškodovani sklep povijemo z elastičnim povojem tako, da ne povzročimo bolečine in motnje prekrvitve,
 - E – elevation (elevacija, dvig): poškodovani sklep dvignemo nad nivo srca, kar zmanjšuje oteklino in bolečino. Poškodovano roko dvignemo tako, da jo damo v ruto pestovalnico, če je poškodovan gleženj ali koleno, naj poškodovanec leži, poškodovani ud podložimo z blazino.
- pri zvinu, izpahu gležnja obuvata ne sezuvamo, odvežemo in razrahljamo vezalke,
- poškodovanec naj ne je in ne pije (zaradi morebitnega poznejšega zdravniškega posega v splošni anesteziji),
- poškodovanca peljemo k zdravniku.

Merilo:

- 4 točke – za 8 pravilnih odgovorov, med katerimi mora biti opisan postopek R.I.C.E.;
- 3 točke – za 7 pravilnih odgovorov, med katerimi mora biti opisan postopek R.I.C.E.;
- 2 točki – za 6 pravilnih odgovorov, med katerimi mora biti opisan postopek R.I.C.E.;
- 1 točka – za 5 ali 4 pravilne odgovore, med katerimi mora biti opisan postopek R.I.C.E.

d) Prva pomoč pri zaprtem zlomu: (4 točke)

- poskrbimo za varnost in pregledamo poškodovanca, odstranimo nakit,
- poškodovanec naj miruje in ne premika uda, poškodovanega dela se dotikamo nežno, grobo prijemanje in premikanje povzročata dodatne bolečine in poškodbe tkiv (mišic, ožilja, živcev),
- zlomljene kosti ne uravnavamo,
- poškodovani ud imobiliziramo (npr. ekstremitetna vakuumska opornica),
- če je zlom zaprt, poškodovanca ne slačimo, ne sezuvamo, odvežemo in zrahljamo vezalke,
- poškodovanec naj ne je in ne pije (zaradi morebitnega poznejšega zdravniškega posega v splošni anesteziji),
- poskrbimo za ustrezen transport v bolnišnico.

Prva pomoč pri odprtem zlomu:

- poskrbimo za varnost in pregledamo poškodovanca, odstranimo nakit,
- rano sterilno pokrijemo in obvežemo, po potrebi ustavimo krvavitev in nadaljujemo oskrbo poškodovanca kot pri zaprtem zlomu.

Merilo:

- 4 točke – za 8 pravilnih odgovorov, ki zajemajo ukrepe prve pomoči pri zaprtem in odprtem zlomu;
- 3 točke – za 7 pravilnih odgovorov, ki zajemajo ukrepe prve pomoči pri zaprtem in odprtem zlomu;
- 2 točki – za 6 pravilnih odgovorov, ki zajemajo ukrepe prve pomoči pri zaprtem in odprtem zlomu;
- 1 točka – za 5 ali 4 pravilne odgovore, ki zajemajo ukrepe prve pomoči pri zaprtem ali odprtem zlomu.

6 PRILAGODITVE ZA KANDIDATE S POSEBNIMI POTREBAMI

Prilagoditve za kandidate s posebnimi potrebami so navedene v Maturitetnem izpitnem katalogu.